

D. A. G.
DISSERTATIONIS ACADEMICÆ,
NARRATIONEM
R. V. PAULI JUUSTEN
EPISCOPI ABOENSIS

DE

LEGATIONE
SUA RUSSICA,
EXHIBENTIS,

PART. II.

QUAM

Conf. Ampliff. Ord. Philof. in Reg. Acad. Aboënsi,
PRÆSES

HENRICUS GABRIEL
PORTHAN,

REG. ACAD. BIBLIOTHECARIUS,

ET RESPONDENS

HERM. JULIUS ÆIMELÆUS,

Ostrobotnienfes,

Publicæ bonorum cenfuræ offerunt

In AUDITORIO MAJORI die XIX. Decembris

A. MDCCLXXV.

H. A. M. C.

A B O Æ,

Typis JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

THESES.

Certam animæ in cerebro indagare sedem, ultra vires humanas positum est. Th. I.

Th. II. Quamvis certum sit, corpus humanum perpetuo mutari; firmis tamen non probatum est rationibus, ad singulas omnino ejus partes hanc mutationem ita se extendere, ut intra determinatum spatium temporis, ex. gr. 10 vel 15 annorum, exactissime novum corpus existat. Nimis itaque festinarunt quidam Metaphysici, qui huic hypothesei novas superstruxerunt.

Th. III. Nec defuerunt, nec desunt, qui Entomologiam s. cognitionem insectorum, meram quandam curiositatem esse statuunt; eos autem rem non probe perpendisse, haud dubitamus affirmare.

Th. IV. Argumentum, quod ad existentiam DEI demonstrandam, ex unanimi omnium populorum consensu sumitur, parum stringere censemus.

Th. V. Officia quædam esse etiam erga bruta observanda, non incommode statuitur.

Th. VI. Quod asserere quidam Philosophi solent, ens liberum, ex propositis duabus rebus perfecte similibus æqualibusque, aut neutram, aut utramque necessario electurum, ridicule dici putamus.

Th. VII. Potentia & gloria civitatis, cum vera ejus felicitate, cujus tantum pars est, & quæ ex civium omnium felicitate æstimari debet, magno humanitatis malo confundi solet. Hinc Magnorum nomine sæpe ornati sunt Principes, qui hostes & Patriæ suæ & humanitatis judicari debuissent. Vera gloria ex sola incolarum felicitate, juste, fortiter, diligenter dextreque defensa & promota, Principi accrescit; hæc illi jus ad amorem atque venerationem & populi sui & totius generis humani tribuit.

lori extremitate, jussit nos currendo subsequi, & quoties equum in gyrum vertit, saltavimus & nos in gyrum, licet tunc constricti. Tanta ignominia afficiebamur in conspectu maximæ multitudinis, quæ ubique referta erat in plateis. Cucurrimus igitur sic ad diverforium usque, quod distabat ab arce plus quam quadrante unius milliaris; nec sic finis erat ignominia. Postquam enim in hypocaustum ascendimus, literis mandabantur munera tam Regia quam nostra, quibus Magnus Dux Ruthenorum erat adornandus, & quicquid prius abstulerant ab unoquoque nostrum. Deinde detractis caligis & omnibus aliis vestimentis, ad indusium usque denudabamur, & protrahebamur nudi in conspectum eorum qui ibi aderant, deridendi, podice & anterioribus ostensis; post hoc triste spectaculum, mandantur ut indumenta nostra reciperemus. Simili ignominia affectum est & sodalitium nostrum in arce domus, detractis vestimentis eorum & inclusis in cameram quandam quæ alicujus valoris erant. Auferebant deinde secum cistas nostras in arcem, quas ibi triduo retinebant; eas postea exhaustas auro, argento, vasis argenteis, Joachimicis & moneta Sævica, recepimus. Illo triduo prohibitum erat ne ingrederemur in hypocausta nostra in quibus mansimus antea, sed omnes in uno domo inferiori nos more damnatorum hominum contineremus, & sodalitium nostrum in alia quadam parva domo, omnes una sicut sues in hara. Deus novit quanta cordis mœstitia & amaritudine illud triduum in pane & aqua traduximus, expectantes mortem & extrema supplicia.

Post triduum, quod erat 10 Januarii, accessit nos novus quidam Pristavus, cana barba, cui nomen erat Gregorio Gregorievitz; is nobis mandato Magni Principis renunciavit, quod hæc pateremur ideo, quia legati

Magnī Prīncipis, Iſſvan Michalevitz cum ſuis, ſpoliati ſunt Holmiæ, cum Johannes Rex primum potiretur urbe Holmenſi. Item quod contempſerimus ejus Commiſſarium Novogordenſem, nec ei præſentaverimus nos & negotia noſtra (habebamus enim in commiſſis ut hæc faceremus); quantum vero attinet ad indumenta, tam noſtra quam ſociorum, dixit Magnum Prīncipem ex gratia ea nobis reſtituiſſe, ut nos Muſcoviam deduceret. In toto illo itinere miſere habebamur; non enim tanquam legati, ſed velut captivi & facinoroſi eo deducebamur; panis erat furfureus, aqua hiemalis ſitim propellebat, vigiles ſingulis noctibus ſumum faciebant in hypocausto, ad interturbandam requiem. Omnes, quoties proficiſcendum fuit, diligenter numerabamur; ſimiliter quoties ad hoſpitia divertimus. Tam calamitoſa & ignominioſa erat noſtra profeſtio, quam confecimus tribus ſeptimanis. Priſtavus enim intentus erat ad ſuas rapinas in itinere. *Tantum de actu Novogordenſi; nunc ſequitur actus Muſcovienſis, æque triſtis & ſtebilis.*

Ad Muſcoviam pervenimus ultima Januarii, anni 1570. Ibi non multo lautius alebamur, quam antea in itinere. In uſum enim ſodalitii noſtri, pro perſonis ſingulis numerabantur tantum tres deningi Muſcovienſes; nobis vero legatis, qui eramus 4 numero, ſingulis ſeptem deningi. Hac pecunia emebant procuratores noſtri Ruthenici quantum volebant, non quantum debebant; ſæpe quoque defraudabant nos noſtra portione, ſibi ipſis magis conſulentes quam noſtro exilio. Facile autem intelligit unusquisque, quam miſere inde viximus: illa enim eleemoſyna quæ alioquin captivis ſolet dari in Ruthenia, parari & emi debebant omnia neceſſaria victus, menſæ & culinæ, candelæ, ligna & putridum illud villum quod ipſi Quaz vocant. Erat quoque

que eo tempore usque ad messem fames magna in tota fere Ruthenia, adeo quod plurimi eorum contabuerunt & mortui sunt præ fame, in plateis & passim in viis. Multi nostrorum præ fame vestimenta sua vendebant, quidam ab invicem mutuati sunt pecuniam, quæ apud paucos reliqua erat; non enim sufficiebat eleemolyna illa sodalitis nostro, nisi ut semel tantum in die pararetur cœna: ex reliquiis vero non prandium, sed tenuè jentaculum sumendum fuit, quia necessaria illa victus circiter horam prandii nobis adferebantur. Inter carnes equinas & pecudum discrimen non semper observari potuit, necessitate ad id nos compellente: neque negamus quin attulerint nobis morticinas & cadavera pecudum vernalium, quæ propter obscœnitatem intacta reliquimus. Illa ratione transeginus totum vernale tempus & æstatem una. DEUS misericordiarum pater interim suo verbo & omnipotentia nos incolumes servavit, sicut scriptum est: Non in solo pane vivit homo &c.

In mense Febuario, Martio, Aprili, Majo, nobiscum prorsus nihil actum est, absente adhuc Magno Principe, qui post ferias Philippi Jacobi Muscoviam rediit, & elapsis aliquot diebus, legatorum Poloniae, (qui eo dicuntur venisse initio mensis Martii) negotia suscepit examinanda. Junii prima, juxta mandatum Bajorum Muscoviensium ascendimus arcem, nullo adhibito apparatu: deducebamurque in domum Cancellariorum, ubi erant duo primarii Secretarii: nobis vero ingressis, porrigebant dexteras, & simul alter eorum, nobis sedentibus, exorsus est colloquium, videlicet, Magnam Principem cum suis Senatoribus exacte intellexisse negotia quæ nobis a nostro Rege & Domino commissa sunt, eo quod litteris comprehensa essent in nostra Instructione. Sed hac omnia dixit propemodum in somniis esse congesta,

cum Dominus noster Rex ea peteret, ad quæ nunquam antea Ruthenorum Cæsar confueverat annuere. Quod autem novissime ultra majorum consuetudinem sic fit factum, ut ipsemet Magnus Princeps crucem Muscoviæ deosculari dignatus sit, id factum esse propter promissam Reginam, quam si vellent Sveci huc juxta priora promissa transmittere, facile fieri posse, ut id ipsum amodo seruetur. Interrogavit igitur, utrum aliqua alia in commissis haberemus, præter ea quæ scriptis mandata essent. Respondimus nos nihil habere, nisi sua Cæsarea Majestas nobis aliqua proponeret, quibus respondere juberemur.

Voluit deinde Matthias Schubert quasi repetendo commemorare negotia nostra, sed cum intelligeret nihil aliud esse quam contenta Instructionis, jussit ea omittere, addita hac causa, quod Dominus noster Rex aliter petiisset renovari & confirmari pacem in litteris per petrum Joensson datis ad Cæsarem Ruthenorum, aliter per nos petierit transigi rem: quasi prorsus neglexisset actus habitos retro elapsis temporibus, velut Regis Magni aut Domini Stenonis, emissi a Rege Gostavo. Intelleximus prætera ipsis summopere displicuisse, quod plures Legati essent inscripti Literis Credentiæ, quam eo adveniant, sicut erant Germund Svensson & Bror Erichssohn, neque opus fuisse hac iudificatione. Respondimus alterum eorum, videlicet Bror Erichssohn correptum fuisse Abo gravi morbo, ibique relictum esse valetudinarium; alterum, videlicet Germundum, præ senectute vix equitando posse conficere milliare unum aut alterum. Negligentia igitur scribarum factum esse, ut senex ille, electus ad legationem, litteris sit intitulatus. His se contentos præbuerunt, addentes insuper, se velle hæc omnia Ruthenorum Cæsari obsequiose renunciare, sicque nos discedere jusserunt.

Eodem

Eodem vesperi accessit nos Pristavus noster, mandatis eorundem Secretariorum, significans Magno Duci summopere displicere nostrum colloquium, ideoque nobis esse infensum & nos ablegare velle captivos usque ad Muraan quandoquidem frivolis negotiis illi sumus molesti: quasi Svecis non antea constaret, quo ea in re esset animo. Nos vicissim admirabamur, unde offendi debuit, cum nihil proposuissemus, nisi quod in scriptis antea fuisset comprehensum; & tristitia affecti propter minas captivitatis, oravimus ut iterum ascendendo arcem, priora nostra colloquia reiterare & explicare possemus. Promisit ille se hac illis renunciaturum, & nostram causam, quantum possibile esset, promoturum. 3 Junii summo mane venit magna copia equitum Cæsaris Ruthenorum in aream in qua nos commorabamur, qui omnes armati erant, & multi eorum bene vestiti; hi adduxerunt secum Ingelbertum & Laurentium Bartoldi interpretes, cum duobus eorum famulis, quibus tamen mox sancte promiserunt, dextra data, nihil periculi illis hac abductione evenire.

Sexta Junii vocabamur iterum in arcem mane; quo cum pervenimus, repetiit prior noster colloquutor ea quæ per Pristavum mandaverat nobis denunciari. Respondimus autem nos intellexisse, quod acta nostra displicerent Magno Principi, ideoque nos humillime petere, ut litteras deductitias consequeremur pro aliis legatis huc transmittendis, utque sua Cæsarea Majestas interim dignaretur pacem addicere & servare cum Regno Sveciæ, muniendo Serenissimum & Clementissimum Dominum nostrum Regem litteris ad eum hac de re datis. In hanc nostram petitionem nulla ratione consentire voluerunt. Sed quia simul paulo ante didiceramus, per fidos internuncios, nobis multa mala para-

ta esse, ignominiam, flagella, & ablegationem in duram captivitatem, ac sociorum dispersionem, ideo diximus nos velle more prius recepto agere de pace confirmanda Novogordia, & hæc mihi omnium postremo injuncta esse, nisi in prioribus articulis nobis plene succederet. Acquieverunt ergo in hanc conditionem, sed adhuc illis dubitantibus utrum Regia Majestas ista comprobare vellet, diximus litteras illas credentiæ hoc continere, ut nobis de pace inter utrumque Regnum agentibus fides adhiberetur, more antiquitus a Regibus Sveciæ recepto & hætenus conservato. Produxerunt igitur litteras Regias quas nobiscum ad Magnum Principem habebamus. Quibus perlectis, promiserunt se apud Senatores & Proceres imperii Muscovitici de his acturos, ut illi apud Cæsarem & Magnum Ducem Ruthenicum pro nobis intercederent, quatenus ille remissa indignatione contra nos, sineret se flecti ad ineundam & confirmandam pacem cum Domino nostro Rege: consulueruntque ut nos vocati amodo in conspectum eorum id ipsum precibus nostris ab illis contenderemus.

Illo ipso tempore advenerat Muscoviam hostis patriæ nostræ Dux Magnus Livoniensis monoculus, qui suo adventu plurimum interturbavit negotia nostra, & reddidit nos apud Cæsarem Ruthenorum vehementer odiosos.

Undecima die ejusdem mensis, iterum vehebamus in arcem, deducti in priorem domum, ubi salutatione præmissa, interrogabamur, utrum vellemus stare antedictis quæ novissime sumus eloquuti. Respondimus nos non mutasse sententiam, sed paratos esse ut ea bona fide confirmemus. Illi econtra ajebant, id esse in rem nostram. Addidimus præterea, ut nobis sua benignitate benevolentiam Magni Ducis & Senatorum conciliarent; idque

idque se facturos polliciti sunt. Illis abeuntibus, commorabamur paulisper, donec nuncio accepto in palatium deducebamur. Ibi erant ante nos circiter 15 Senes viri, Senatores & Proceres imperii Muscovitici; his more patriæ nostræ prius in genere salutatis, prolocutus est Matthias Schubert:

Cæsareæ Ruthenorum Majestati complacuisse, ut Serenissimus & Clementissimus Dominus noster Rex ablegaret ad suam Majestatem Legatos, qui de pace inter utrumque regnum confirmanda, renovanda & prolonganda agerent quam studiosissime. Quamobrem nos hic adesse, ut id nomine & mandatis Domini nostri Regis faciamus compleamusque, orantes, ut sua Cæsarea Majestas Serenissimum & Clementissimum nostrum Regem vellet suo favore prosequi, ac in foedus amicitiae & firmæ pacis benigne recipere ac quam diutissime retinere. Ad eundem modum petimus humillime, ut sua Cæsarea Majestas dignetur iram quoque suam de nobis conceptam, simul cum omni indignatione clementer remittere, nosque sua Cæsarea & magna gratia paternæ complecti; nosque deinde paratos esse ut more antiquitus recepto ac hactenus conservato, tale pacis foedus crucis osculo primum Novogordiae, deinde ex parte Livoniae in Derffta fide inviolabili confirmemus stabiliamusque. Postremo ut suæ Cæsareæ Majestatis gratioso consensu confirmata pace, in patriam nostram redire liceret. De his se Magno Duci & Ruthenorum Cæsari responderunt relatores. Facta quoque est mentio, ut adderent necessaria victus & potus, quia nimis parce alebamur. Sicque nos illis valediximus. His peractis, tota reliqua ætate suspendebamur variis & ambiguis promissis, videlicet, quam primum negotia legatorum Poloniae transferentur, quæ dicebantur satis ardua ac magni momenti esse,

esse, nos debere rursus cum negotiis nostris produci, ac iis determinatis, in patriam remitti. Ea spe lactabant nos tam Pristavus ipse, quam omnes alii sibi adjuncti, adjicientes & hoc, quod brevi adaugerentur nobis necessaria victus. Id factum est die Johannis Baptistæ; tunc enim addebatur ad priorem illam eleemosynam dimidia Rubla, hoc est 10 marcæ nostrates; viderunt enim quod vitam nostram in magna penuria transegimus. Hanc coaugmentatam portionem accepimus integre quodammodo usque ad ferias Divæ Magdalenæ, in quibus referebatur tabellarios venisse ex Svecia: post quorum adventum omnia reddebantur tristiora, (donec Muscoviæ fuimus); fortassis quia a tabellariis aut in litteris duriora quam voluerunt, audiverunt. Sequebantur igitur ordine dies complures, quibus prorsus nihil cibi nobis ex foro adferebatur: si qui pecuniam habebant reliquam, illi panem emebant; qui vero caruerunt, esuriebant. Frustra igitur ex nostris ærumnis expectavimus mitigationem, aut ex captivitate liberam dimissionem.

Hoc ipso tempore facta est mutatio Pristavorum, mutatio de malo in pejus: sicque protracta est nostra captivitas usque ad 5 Septembris, quo jubebamur proficisci Muraniam versus, distantem a Muscovia 400 stadiis Ruthenicis, hoc est, milliaribus nostris fere 80, secundo flumine: recta vero, itinere terrestri, 60 milliaribus nostratibus. His tribus Septimanis quibus iter confecimus, parcissime alebamus. Erant in itinere primum arx Colomna, distans 18 milliaribus a Muscovia: illa videbatur satis munita muro lapideo & turribus; altera erat Perezla Resanski. Hæc propugnaculis ligneis erat circumducta. Erat præterea arx Casimiren remotius a nostro itinere sita, cum aliis villis & pagis compluribus; sed ad nullum eorum nobis deflectere licuit, ut

ut in iis nobis pararemus necessaria vitæ. Venimus vero ad Muran 24 Septembris, in curiam quandam desolatam; ibi quia antea pauca erant hypocauca, exstruebantur denuo tria: & rursus tota area circumcingebatur erectis altis & conjunctis trabibus, numero 745. Eo præmiserat Magnus Dux Ruthenorum litteras, ut nobis darent necessaria victus pro sufficientia: potus tamen non erat alius toto tempore captivitatis nostræ, quam Quas Ruthenicum. Panis copia tanta erat, quod reliquiis superfluis omnes fere nostrum emerint sibi corja pro calceis & ocreis parandis, similiter & telam Ruthenicam. Sine hac panum abundantia multi nostrum discalceati & nudi incessissent. Sed in hac commutatione procuratores & ministri Ruthenici non negligebant sua commoda. Panis enim quem nos pro uno Muskouffko sublevavimus, illum ipsum illi pro dimidio a nobis recipiebant, sicque lucrum illis erat duplum. Hic non est silentio prætereunda magna Dei benignitas erga nos aliqui afflictos, quod mirabiliter servabamur a contagio pestis, tam in itinere quam postea toto autumno. Illa enim passim graviter in tota fere Ruthenia grassabatur, etiam in illis locis ubi antea de tali contagio nihil quicquam auditum est. Ex nostro comitatu tantum duo obierunt in Domino, unus in navicula in itinere, alter in oppido Muran. Sicque didicimus usum Psalmi: "qui habitat in adjutorio altissimi, in protectione Dei cæli commorabitur. Cadent a latere tuo mille, & decem milia a dextris tuis; ad te autem non appropinquabit." Certe adeo mirabiliter, adeo benigne, supra quam cogitare potuimus, conservabamur. Benedictum sit nomen Domini in æternum!

Ad captivitatem Muranensem in contubernium nostrum missus est & tabellarius Regius Blasius Prydzsen.

D.

Ille

Ille ad nos venit ex Muscovia, anno Domini 1571, die 15 mensis Martii, comitatus suo famulo Andrea Kituynen, reliquis ejus sociis in Muscovia priori autumno peste consumptis. Lactabant & nos toto hoc tempore vana spe consequendæ liberæ dimissionis in Patriam; venit etiam tabellarius quidam ad nos 2 Augusti, ex Muscovia emissus, ut perquireret quomodo se haberent res nostræ, & utrûm adhuc essemus superstites. Is, numerato sodalitia nostro, dedit nobis spem, fore ut Magnus Princeps Ruthenorum brevi nos suscipiat in gratiam suam Cæsaream; sicque a nobis recessit. Septembris 20 ejusdem, anni adductus est ad nos alius tabellarius Regius ex Sloboda Magni Principis, cum aliis tribus ejus sociis; nomen tabellario est Erico Jacobi. Ille literas Regias jam ex Nôtheborga præmiserat per tabellarium Ruthenicum, ad Muscovitarum Cæsarem, qui tunc commorabatur in Sloboda, quo & prædictus Ericus cum sociis suis fuit deductus; sed non admissus ad colloquia Cæsaris: inde ad nos remissus, qui dixit se Viburgo discessisse ante 6 Septimanas. Septembris 25, nobis prudentibus, venit in aream captivitatis nostræ quidam tabellarius Muscoviensis. Is convocato toto sodalitia nostro, nobis vero in hypocausto commorantibus, assumpsit ad se unum ex famulis Regiis, cui nomen Olavo Hansson: quid vero de illo egerit, omnino nescimus. Quidam, illis discedentibus, dixerunt illum mittendum fore in Sveciam una cum tabellario Magni Principis, ut esset testis & relator nos adhuc Dei beneficio esse superstites. Illo die sepultus est noster Chirurgus, peste correptus, cujus animæ Deus misereatur! Octobris 9 Anni 1571. Jam annum integrum explevimus, Dei Optimi maximi beneficio, in Muran, cum duabus septimanis; in quibus nihil præterea nobiscum publice actum est, præter id quod jam breviter annotavimus, nisi quod amaritudinem animi

nimi nostri toto tempore captivitatis nostræ adauxit continua illa discordia, cujus seminarium & tomentum assiduum fuit Matthias Schubert, vir impius, iniquus, subdolos & distortus tyrannus; reddat illi Dominus juxta facta ipsius: -----.

Ab initio mensis Septembris cœpit inter nos grassari pestis, & extinctis per hanc luem 15 ex nostris comitibus, nos reliqui Divina benignitate incolumes conservabamur; quamobrem Deo gratias agimus immortales, qui nos in tantis periculis dignatus est protegere. Mansimus igitur inclusi in cavea Muranorum a 24 Septembris anni 1570, usque ad 28 Novembris anni 1571. Eo die post crepusculum vespertinum rapiebamur ad vehicula, relictis ibi omnibus nostris rebus, quas tandem recepimus in oppido Klin Decembris 8, non integre, sed mutilatim, sicut fieri solet dum res per alienos transferuntur. Ad illud oppidum advenit simul ex Muscovia Magnus Princeps Ruthenorum, comitatu non exiguo, ut proficisceretur Novogordiam, & inde irrueret vel in Livoniam vel recta in Finlandiam, ut illam debellaret aut ferro & igni devastaret. 9 Decembris fuit nobis mandatum, ut inviseremus Secretarios Magni Principis, qui in boreali parte annis commemorabantur, sicut & ipse Cæsar; eo cum perveniremus, dextra data Secretariis, exorsus est narrationem suam, quam in papyro conscriptam habuit, alter illorum; cujus summa hæc est. Advenistis Novogordiam ante biennium, nec voluistis concedere negotia vestra Commissario Magni Principis Novogordensi, more antiquitus recepto & hætenus inter Ruthenos & Svecos observato, nisi prius inviseretis Cæsaream Ruthenorum Majestatem. Ea vestra pertinacia displicuit Cæsareæ Majestati, quare Novogordiam initio hiemis adveniens, præcepit Commissario

rio & Aphanasio Vezemskoi cum reliqua turba proce-
 rum gentis Ruthenicæ, ut vos & vestra negotia attenti-
 us examinarent. Sed neque in illorum confessum de-
 bita reverentia comparuistis. Non enim illos vestri Re-
 gis nomine reverenter salutare dignabamini, sed com-
 memorabastis quomodo Dominus vester Rex ad Regni
 Svecici gubernationem pervenerit. Neque in pacè pe-
 tenda & confirmanda inter utrumque regnum, veterum
 processum observastis, hac re derogantes nonnihil Ma-
 gni Principis Majestati. Neque exciderat memoriæ Ma-
 gni Principis & Senatorum ejus, atrox illa injuria & sum-
 mum dedecus quibus affectus fuerat Legatus Rutheno-
 rum Iffvan Michalevitz, cum comitatu suo Holmiæ,
 dum ad regni gubernacula assumptus est Rex vester Do-
 minus Dux Johannes. Quamobrem & vos vicissim No-
 vogordix ignominix & prædæ exponebamini. Insuper
 estis hic in Ruthenia retenti ultra biennium, quandoqui-
 dem & nostri apud vos diu detinebantur. Ad hæc Ma-
 gnum Principem jam paratum esse ut armis & vi hostili
 patriam vestram devastet. Si ergo volueritis sequenti
 desolationi aut calamitatibus patriæ per renovata pacis
 fœdera succurrere, necesse habetis ut in has condiciones
 subscribatis. Primum ut Dominus vester Rex pro re-
 sarciendo damno Legatorum Magni Principis annumeret
 decem millia Joachimicorum. 2:0 ut Dominus vester
 Rex 200 aut 300 equitibus aut peditibus Cæsari Ruthe-
 norum subveniat, quoties ille opus habet; hac tamen
 conditione, quod ingredienti terminos Ruthenicos a-
 limonia consequantur ab ipso Cæsare. 3:0 ut Dominus
 vester Rex concedere velit Ruthenorum Cæsari venas
 metallicas si quas habet in terminis Finlandiæ. 4:0 ut Cæ-
 sar Ruthenicus in titulo suo priori etiam Dominus Sve-
 tix appellari possit.

Respon-

Respondimus, nos prorsus nihil habere in commissis a Serenissimo nostro Rege, ut in has aut similes conditiones consentiamus, aut de eis Magno Principi addicamus; nos tantum missos esse, & hic præsentes aditare, ut pax inter utrumque Regnum honestis mediis innovetur & confirmetur. Deinde etiam ut illa crucis osculo Novogordix & Derffta velut sacramento inviolabili stabiliantur. Ne vero Magnus Princeps difficiliorem se præbeat ad pacis fœdera sancienda propter injuriam Legatis Holmiæ illatam, promittimus recompensationem rerum ablatarum a Michaële Ivanevitz, sive summa & æstimatione earum sit decem milium Joachimicorum, sive major, sive minor. De aliis conditionibus agat Magnus Princeps aut per literas aut per legatos suos. Secretarii promiserunt hæc omnia Ruthenorum Cæsari se relatu-ros, nosque in hospitium abire jusserunt. Undecima Decembris paulo ante mediam noctem, excitabamur a somnis mandato Bajorum, ut iterum inviseremus Secretarios Magni Principis; quo cum pervenissemus magna festinantia, neminem tamen in domo reperimus, præter interpretem Germanicum. Expectantes igitur per horam fere integram, accessit tandem nos prior ille collocutor, in hunc modum verba sua exponens. Magnus Princeps & Ruthenorum Cæsar non est tam avidus Christiani sanguinis, ut non prius tentet omnia media quæ ad honestam & necessariam reconciliationem spectent. Est enim justitiæ & Christianismo deditus. Visum igitur est suæ Majestati, ut transmittat hunc vestrum collegam Antonium Olavi ad Regem vestrum, ut agnoscat culpam & deprecetur veniam, transmissis in Rutheniam prima occasione aliis legatis, ne suo magno exercitu irruat in Finlandiam eamque ferro & igni devastet. Diximus nobis placere hoc consilium, & summis votis expetere, ut Deus pacis auctor & largitor flectat animos Regum & Prin-

cipum ad studium pacis & concordiae, ut regna utrim-
 que sint inconcussa; his dictis iussit nos redire in hospi-
 tium. Duodecima Decembris circiter horam primarum,
 nunciatum fuit nobis ut rediremus ad colloquia & for-
 tallis fore ut sisteremur in conspectum Magni Principis.
 Paravimus nos, deducebamurque in domum ubi prius
 habita sunt colloquia: ibi ultra meridiem commoraba-
 mur, & tandem paracto prandio Magni Principis, cum in-
 de abire statuisset, perducti sumus in plateam, ubi ejus
 adventum expectare cogebamur. Venit igitur vectus
 in vehiculo, & sistens equos inclinato capite provolve-
 bamur proni in terram, qui deinde iussit nos resurgere,
 ac sua investiva narratione sic nos allocutus est. Veni-
 stis Novogordiam ante biennium fere, ut pacis foedera
 apud nos renovaretis. Sed quia voluistis rem alia ra-
 tione transigi, quam majores vestri Reges Regni Svetiae
 Dominus Magnus, Steno Sture, Svanto & Gostavus con-
 sueverunt, ideo illam vestram superbiam perferre non
 potuimus. Ad hæc quia Dominus Rex vester initio Re-
 gni sui post longam detentionem nostrorum legatorum,
 illos non tantum multiplici ignominia affici, verum et-
 iam ut deprædarentur & bonis suis exuerentur permi-
 sit. Non misimus eos in Svetiam pro adducenda sorore
 Regis Polonorum Domina Catherina, nisi adducti pro-
 missionibus, literis & sigillis Legatorum Svetiae, de qui-
 bus hic Matthias Schuhert unus adest: dixerunt enim
 D: num Ducem Johannem e vivis decessisse, carere libe-
 ris & hæredibus: ideo veluti relictam viduam petivimus
 eam nobis dari. Illa falsa narratione adducti, misimus
 Legatos nostros in Svetiam, qui inde affecti contumeliis
 & injuriis, velut ex tristi exilio reversi sunt. Nec repu-
 tavit eos D: nus vester Rex colloquio suo dignos, quin
 potius more facinorosorum eos Abo aluerat. In eam
 injuriam ulciscentes, permisimus & vos durius tractari
 &

& deprædari: insuper parati sumus invadere D. num Regem vestrum Johannem, & Regnum ejus hostili potentia invadere, nisi ille hac hyeme alios suos legatos ad nos miserit, quorum opera & precibus indignatio nostra leniatur & avertatur. Volo igitur ut hic Antonius ad Svetiam proficiscens vestrum Regem de his viva voce & coram commonefaciat. Interim vos alii hic in Ruthenia detinebimini: & simul Antonio dextra data, profectus est. Nos redeuntes in hospitium, ejus exercitum comitabamur, donec die natalis D. ni Novogordiam, circiter horam prandii appelleremus. Tertio abinde die, iterum vocabamur in domum Cancellariorum, & cum aliquamdiu ibi sedissemus, deducti sumus ad Secretarios, qui nos interrogaverunt quid sentiremus de itinere Antonii, utrum jam Holmiam appropinquaret? Respondimus nobis incertum esse, quandoquidem in aliquibus locis cogatur spatiosum mare trajicere; ideo & ferius advenient legati. Cæsaream Ruthenorum Majestatem pie & utiliter facere, si nobis prius missis legatis de pace confirmanda agentibus fidem adhiberet. Illam enim æque firmam fore, ac si nobilissimi quique ex Regno Sveciæ huc advenirent. Parati quoque sumus, ut eam hic Novogordiæ, deinde Dorffæ aut ubi voluerit Magnus Princeps, crucis osculo stabiliamus. Metuimus enim ne iste ingens Magni Principis exercitus irruat in Finlandiam, non sine magna clade, & nostrorum damno irreparabili. Hæc mala prævenire studentes, oramus obnixè, ut Magnus Princeps ad pacem & concordiam cum Regno Sveciæ se flectere dignetur. Responderunt illi, se hæc Ruthenorum Cæsari statim renunciaturos: qui inde redeuntes, dixerunt eum hac de re apud se deliberaturum.

29 Decembris missus est in Svetiam mandato &
litte-

Id litteris Magni Principis unus ex nostris comitibus Sigfridus Michael, qui a nobis in domo Secretariorum segregatus, postea non est admissus ad colloquium nostrum, sed recta missus Nôteborgam versus.

Tantum de actis anni 1571. Nunc sequitur conclusio & catastrophe præcedentium actuum.

Vigilia Epiphaniæ D:ni oravimus Secretarios, ut duo filii Cæsaris cum reliqua turba Senatorum & Bajorum, sua intercessione flecterent iram Magni Principis contra Svecos conceptam. Producti igitur in confessum eorum die Epiphaniæ D:ni, ubi simul adfuit, velut primarius heros filius Cæsaris Tartarorum quos Circasszi vocant, provolvebamur in genua, inclinato capite pavementum versus, sicut mos est Ruthenorum: deinde stantes in medio fere domus, oravimus ut sua benigna intercessione duos Magni Principis filios adirent, quatenus illi una cum aliis Senatoribus & Bajoribus, apud carissimum Parentem Ruthenorum Cæsarem pro nobis intercederent, ut remissâ indignatione sua nos favore suo Cæsareo prosequeretur, ac cohiberet exercitum ne in Finlandiam irrueret, ut eam ferro & igni devastet, sicut prius in animo statuerat suo. Ea enim ratione fit, ut plurimum innoxii & Christiani sanguinis, fortasse utrimque, non sine magna offensione omnipotentis Dei, sine causa fundatur, & sequatur magna vastitas & excidium totius gentis. Has calamitates prævenire studentes, oramus obnixè, ut & ipsi in hæc mala oculos conjiciant suos, & Magnum Principem ab hoc nocendi proposito, quantum possibile est, suis precibus & benigna intercessione revocent. Serenissimus & Clementissimus D:nus noster Rex, ubi hanc clementiam audiverit subditis suis incolis Regni Suetiæ exhibitam, vicissim Magnum Principem